

L'Estiuada

Periódic Nacionalista

Sortirà cada divendres durant l'estiu.

Redacció y Administració: Carrer de Vic, 9

Any V

Sant Hilari Sacalm, 28 Juny de 1912

Núm. 49

¿Avant o enrera? A L'ESCOLA

Exposició de treballs

Es realment pera molts un problema l'averiguar si aném cap avant o cap enrera en nostre camí vers la reivindicació de la Personalitat Catalana.

Els uns diuen que jamai s'havia parlat tant benévola a Madrid de les aspiracions catalanes; qu'estém en camí de comensar el replanteig del nou edifici, ab en Maura per medi del Projecte d'Administració Local o ab en Canalejas pel de la presentida Llei de Mancomunitats. Aquestes asseguren que ara l'aspiració autonomista impera ja en l'ambient de Catalunya, invadint fins als partits avans centralistes (monàrquics y republicans); y trompetejan la seva convicció de que dita mateixa aspiració comensa ja a invadir distintes parts d'Espanya ab lo que s'arribarà a constituir prompte el gran Partit Regionalista Espanyol en condició de conseguir el Poder e implantar desd'ell comodament les nostres salvadores doctrines. Aixís veuen les coses els optimistes, els qui confien dintre l'actual Regisme arribar a la victòria, comptant ab la benevolencia del Rei Alfons XIII, repartidor per ara de mercès personals a tort y a dret entre prohoms catalans.

En cambi, altres veuen les coses de manera ben distinta. Diuen que sembla hagi augmentat el nombre de catalanistes, pero aixó en realitat no es cert, per quan molts d'ells ho son no més de nom a judicar pel idioma que solen usar en l'intimitat de ses relacions familiars y amicals; negan ademés l'eficacia d'aqueixa divulgació d'amor a tot lo nostre alegant que de molts anys a n'aquesta part no s'havíen vist tant desemparats com ara pel públic la Literatura y el Teatre catalans, omplintse vergonyosament a Barcelona dues places de bous y un sens fi d'espectacles exòtics mentres el nostre Art se troba gairebé abandonat de la gent de casa; afirman qu'en lo d'usarse la nostra llengua pera l'anunci públic y en els negocis, més aviat s'hi nota reculada que progrés; fan constar que ni una sola concessió positiva ha arrencat la política contemporisadora dels gòbens centrals pera Catalunya, y re-treuen, encambi, fuetadestan punyentes com l'odiosa Llei de Jurisdiccions, dictada exclusivament contra'l patriotisme català (encare que se'n hagin fet després altres aplicacions) y mantinguda en peu contra tota la Representació en corts de nostra terra, y com la barroera martingala referent a la centralisació dels exer-

cicis d'oposicions a notaríes que tot l'esforç dels nostres correctíssims Diputats no ha pogut fer derogar encare, (suspensa ha quedat sobre Catalunya com espasa amenaçadora).

La veritat es que tenim a davant nostre una medalla ab cara y creu y que la impressió del espectador pot venir de la part qu'es miri.

Jo opino que no s'ha avançat lo que pretenen els optimistes, ni s'ha retrassat lo que'ls pessimistes suposan.

Catalunya segueix el seu camí entre mitj dels acerts y dels errors d'uns y altres. Potser les febleses de sos fills hagin retrassat sa marxa, però no l'han desviada pas. Catalunya segueix sa via ascensional y triomfarà.

Si'ls optimistes tenen raó en lo d'afirmar qu'es conseguirà la Llei de Mancomunitats d'acort ab lo convingut per les nostres Diputacions y d'aquesta llei se'n fa una lleal y honrada aplicació a Catalunya comensarém per aquet graó l'escala ascensional, reintegrantse una ombra de Personalitat ab la Diputació General projectada.

Peró si aixó no's consegueix, si, com es de creuer, se burla una vegada més la nostra bona fé, fingint que vol darse un pas y tirarse realment enrera, si no arriba a ferse efectiva la Lei de Mancomunitats tal com ve prescrita en la fórmula convinguda pels catalans de totes les tendències polítiques o be's preté crear un cos sense ànima, una entitat xorca sense hisenda propia, un espantall dels que sols serveixen pera enganyar aucells a les eres, la reacció de catalanitat estrident serà poderosa en nostre terra y'ls requeriments de l'opinió s'endressaràn vigorosos al Poder Central, sobre la totalitat immediata de nostres justes reivindicacions.

Catalunya, doncs, no hi pot perdre en aquet plet de vida o mort pera ella.

Ab els optimistes guanyarà pacíficament; pero si resultessin justificades les temenses dels pessimistes..... també guanyarà d'una manera o altre.

Nostra fe en ella es inquebrantable. Y ho es perque en sa defensa hi posém totes les nostres energies.

¡Tot per Catalunya y pera Catalunya!

M. FOLGUERA Y DURÁN.

Sabadell, 15 Juny 1912.

Deuríem tenir una preocupació constant ab l'escola. D'ella n'han de sortir els homes de demà y tota la formació social; d'ella n'ha d'esdevenir l'enrobustiment de la societat. L'escola es el núcli, el germen, l'embrió, de tot avens y de tota estructura orgànica social. Educació y instrucció, veus aquí els pilars frondosos y feconds.

En un poble lo primer que li cal es posseir una bona escola, una excelent escola. De la formació y capacitació dels nois arrancan, les sabies orientacions, el patriotisme, les millors materials urbanes. Deuríem tenir com una obsessió l'idea de posseir una espléndida escola y deuríem admirar fortament, intensament, al mestre, com a primer factor social.

Nosaltres després d'haver visitat l'exposició de treballs feta en les escoles públiques de la nostra vila, devém mostrarnos fortament satisfets. Les exposicions de lo que han fet els alumnes, durant el curs passat donen l'idea, d'un avens y floreixement notables en l'escola pública de Sant Hilari. El temps ha estat aprofitadíssim y l'estat d'educació y instrucció dels nois denoten una labor ben meritòria.

En la llibreta hi portem una serie d'apunts que prenguerem al visitar les exposicions. Ells son una mostra fidel del treball realitzat y per el qual mereixen una efusiva felicitació els mestres don Ferrán Cid y donya Agna Matabosch.

El dibuix, element que avui es considera de gran importancia en l'escola, ha sigut bellament conservat. El dibuix crea hàbits d'observació y desperta la curiositat dels nois y per lo tant es un element poderós pera fixar les idees y els coneixements. Al entrar a l'escola de nois, l'impressió falaguera d'uns quaderns de dibuix exposats ens aturà pera repassarlos; eren una demostració de l'afany escolar, del neguit juvenil. Encara assentats en les taules dos xicots, dibuixaven adelarats com dues persones grans, esperant l'hora d'anar a dinar.

El primer quadern de dibuix ens he sobté per la seva pulcritut, lo ben fets dels dibuixos y sobretot el gust que denoten, a la coberta hi veiem el nom de Ramón Campmajó. Y l'altre den Josep Rosell? també es ben fet; hi veiem uns dibuixos al llapis que marcan originalitat y un temperament enèrgic; en Massaneda molt treballador y l'Enric Plá tant cuidadós y net. Y després el den Lluís Planas que demostra una bona voluntat elogiabile. En Josep Foguet te pocs dibuixos pro molt nets y ben fets; en Ramón Corbera també en te pocs, empró proben la seva afició y pulcritut. La coberta del que ve diu; Josep Durán: molt be, molt be, molta observació y un caràcter pacient. Endavant Pepet Parareda y prossegueix ben cuidadós.

Apunto; Joan Boada, pulcre, molts dibuixos; Joaquim Boada, última diferencia dels primers dibuixos als últims! El quadern den Manel Porta es una revelació, en cap més hi hem vist uns colors tant vius y uns dibuixos tan policromats. Ve el quadern den Lluís Massaneda que demostra afició y un esforç ben recompensat. Els dibuixos den Joan Bach son molt originals y ben fets y en Ramón Durán es ben treballador y cuidadós, de lo qual el felicitem. Ab el quadern que mostra ja's veu que tira per pintor l'Iglesias.

A sobre les taules hi han moltes llibretes. El Sr. Cid ens diu que son exercicis de comptes, resennyes, etc. N'agafem una, es la den Porta: els dibuixos que la ornen son també de colors vius, n'obrim un altre, en una plana ens explica, molt be «la feria» y

ens hen conte detalls preciosos, girém plana: donya Angelita Rosell; la llibreta es del noi Rosell.

Y aquells mapes en colors y embarnisats? —Miri son una mostra del treball dels nois. —Sí, Sí, bona mostra. N'hi han den Campmajó, quatre, den Rosell, Durán, Plá, Corbera, Foguet, Porta, Planas, Barnils, Joan y Joaquim Boada, Durán, Parareda y Iglesias. Quan anem per marxar el Sr. Cid ens diu, en Massaneda te 493 problemes de l'Aritmética Dalmau, es el qu'en te més. Be, be, pro escolti Ferrán, li diem a cau d'orella, una mica més de català eh?... Per lo demés creguim qu'el felicito coralment.

Y entràrem a l'

Escola Pública de noies

quan la senyoreta Anita ensenyava tota atrafegada l'exposició a dues altres persones. Magnífic aspecte, els objectes ben disposats, pró l'extrem de la sala era un poc humida y ens va condoldre.

La senyoreta Matabosch se mereix tots els elogis y nosaltres els hi repetirem y li diguerem que tothom l'alababa.—Si es vria—feu ella—tothom m'elogia y está content de la meua escola, pro veu les alumnes no aumenten.—Es exacte aixó: cal qu'ens esmenem tots y corresponem als seus esforços empro de l'ensenyansa, agrahtintli com se deu. L'escola de noies, es verdaderament un fogar d'educació y instrucció y no hem de permetre qu'ella resti isolada.

La senyoreta Matabosch amablement ens mostra el finit de curs; está joiosa del treball fet que nosaltres elogiem repetidament. Entren persones pera veure l'exposició y mentres ella les reb m'he fixo en un test de flors recobert de satí brodat que hi ha al bell mitj de la sala. La senyoreta Matabosch al tornar me diu qu'es de la Carme Camprodón. Y aquesta fruitera de rafia? —també, es de la Camprodón.—Es una fruitera artística y de molt bon gust, ab reixats molt fins y ben deixats. Se mereix una felicitació la Carmeta Camprodón, una bona felicitació. Y aquest mocador—es de la Soletat Ridaura. Es un mocador d'encaix anglés y de brodat Richelieu, molt bufó. També hi te un porte retrats en forma de vano molt ben fet. Molt be Soletat. Uns dibuixos de paper fi vermell y de rafia de la Roseta Muné ens impresionen agradablement; també hi veiem unes boniques rellotgeres de paper y ens diuen que son de la Nativitat Iglesias; Lola Collbatallé, Agneta Camprodón. La Concepció Torres també hi te unes belles labors. De qui es aquesta munió de puntes de ganxet? —es de la Dolors Rosell. Se veu qu'es treballadora—diem. Y aquets refajos de croixet?—De la Agneta Casals y la Carme Collbatallé.

Be, be; aném seguint...

Encare veiem exposades una serie de postals; les de l'Agneta Ripoll ens plauen de debó y les dues de la Concepció Serres. Son remarcables les de l'Agneta Casals, Matamala, Angela Masanella, Carme Font, Torres, Montserrat Gubau hi te tres postals...

Es difícil ordenar les notes. Veiem aquí altres labors de la Rita Ripoll; unes llibretes de problemes y exercicis de llenguatge, casualment llegim el nom de la Maria Fauria. Y ens fixém ab una colecció de mapes embarnisats molt ben acabats, quatre de grans son de la Roseta Serras; apuntem ademés a la Torres Muné... Per cert que un dels mapes que han dibuixat les noies es de la comarca del Montseny,

La senyoreta Matabosch encare ens vol dir que a la seva escola s'ensenyava Doctrina Cristiana, Historia Sagrada, Gramática, Comptes. Y donem una mirada al jardí que els nois han aplanat per lo qual es mereixen un vot de gracies y ens despedim per anar

a escriure aquestes notes, ben satisfets del petit reportatge ab tan de gust realitzat. Un aplaus coral pera tots mestres y alumnes.—F.

Flor del camp

Sou encisera, oh nina, com Verge de retaula,
Espiritual y ardenta com mística paraula;
Tenen els vostres ulls mirar d'encantament;
Parexeu heroïna, viscuda en el present,
Màgica evocació d'alguna antiga faula;
O bé una enamorada del etenadis de Gaula.
En vá cerca semblances lo meu enteniment,
Sou vos superior a tot comparament,
Mes, no obstant, si lloances son paraules del cor,
Quan de vos vull parlar, sento dols tremolor
En mos llavis febrerosos, com si fos un infant,
Y allavors comprenent la meua insuficiencia,
De fonde admiració vos presto reverencia,
Com si fos una llantia y vos fossiu un sant.

JOAN MON PASCUAL.

Sta. Coloma de Farnés, Juny de 1912.

Sant Hilari, 26 Juny 1912.

Encare no fa deu dies que vaig donarte l'adeu y arreuever en el teu perfumat jardí de la Bona Nova. Encare sento en les meves galtes l'ardencia del darrer dels teus petons y la finor de la darrera de les teves abraçades y com si ja fés un any qu'estem separades, em parles d'anyoransa. Les ànimes blanques son sensibles, sensibles com tu, volguda Lluisa, y s'anyoren, s'anyoren fins en mitg dels perfums de lliris y roses. Bé tens la cambra teixida de velluts y sedes, bé dauren els fils d'or les cortines de la teua arcoba, bé s'enfilen cap als teus finestrals els roserars y la maresselva, bé tens un mirador desd'ont ovires les soleïades arés de la nova Barcelona; empró tu t'anyores dins la gabia d'or de la ciutat populosa, y t'anyores, t'anyores, perquè no pots fruir els aires fresquívols d'aqueixa montanya, que com a n'a mi curaren les malalties de la teua infantesa. Passarán anys, y com jo recordarás els cap-blancs y lliroia de l'atalaia; passarán anys y com jo recordarás els idilis de la Font de can Roca y les melodies del Rossinyol y de les Montanyes de Canigó sentides als voltants de la Font de l'Ars. Una sembla que's transporti a un món nou, a un món esperitualisat, a un món, aont sembla que no hi tinguin cap deix les amargors de la vida. ¡Quín contrast entre aqueixa Barcelona fictícia y sedenta de riqueses y aqueixa pau octaviana de montanya que desconeix els instants y els dies!

La simpática y benemèrita empresa de cotxes automòvils «L'Hispano-Hilariencia» que com sabs fa el servei de conducció de passatgers entre Hostalric y Sant Hilari, acaba de fer un cambi radical dels cotxes, construint unes luxoses carroceries que no fan anyorar per rés les poltrones dels vagons llits y aont una s'hi sent am totes les comoditats de les butaques del Liceo. Els incòmodes seients de costat, han sigut canviats per seients de cara que fan que'l viatge sigui deliciós de debó. Are sí que'l viatger pot esplaiarse contemplant aqueixes montanyes cobricelades de fulles verdes. Mereix un aplauso l'iniciador d'aquest amillora y un altre el constructor d'Arbucias señor Ayats, qu'am tanta justesa y elegancia ha portat a terme la delicada obra que li confiaren.

De la Festa Major te'n parlaré poc en aquesta lletra, perquè m'allargaria massa; no més te donaré noticia de l'Ofici d'An-

gels cantat pels nens y nenes de les escoles y qu'ha resultat per mí el número més bell y hermós de la festa. ¡Que'n té de tendreses l'Iglesia pera mouer l'esperit dels seus creients y donalshi ales per aixecarse fins a les regions alteroses de la vida eterna! Lo qu'el cor sent en aqueixes funcions no es per explicarho; les llàgrimes venen als ulls, y una no pot menys que confessarse conmo-sa devant la màgica vibració d'unes notes qu'entranyen tota la sublimitat del misteri y tota la grandesa d'un culte. Aixís s'infiltra la religió en les ànimes, aixís se fan cristians y catòlics, aixís s'exalta l'Iglesia vincle de pau y amor entre'ls homes. Les encertades disposicions del Papa de la Eucaristia, fructificarán en el cor dels fidels, divinisant les seves aspiracions despullant-les de tot orgull. Es vincarán els fronts, y les boques s'obrirán per cantar entorn de l'altar del Sacrifici «Credo in unum Deum».

Jo no sé que va passarme. Tot el misticisme de l'Olocauste del Calvari semblava com si s'hagués concentrat en el meu esperit y en l'esperit dels que'm voltaven. Dos vellets s'aixugaren els ulls més de cent voltes, una velleta sanglotava, y jo no poguí menys qu'ofegar en la meua gola una expressió de la meua ànima conmoguda.

Sabs lo que't vol

MARIA DE SULTERRA

D'Agricultura

Sobres el cultiu de les vinyes (1)

II

Ensolfrar y ensolfator son no mes que dues de les moltes feines qu'el vinyataire deu conèixer, saber fer y ferles ab intelligen-

cia. Avui diré quelcom sobres la poda de les vinyes.

La poda més general que's practica dintre y fora de nostra terra catalana es la de deixar per brocada dos ulls y braguer (ullet adormit) en vinyars de potencia y plantades a bancals y d'un ullet y braguer en les vinyes espesses y de poca força. He dit que aquesta es la practica d'us y costum y tant d'us es, que no se'n practica d'altre, la nostra rutina arriba a tant que s'ha vist més d'una volta deixats en planta malalta ab dos ulls de costum y en cada una de ses quatre brocades com també's troban sovint plantes d'un nus o dos a tot comptar en plantes que per sa grossa vida ens hi requereixien per lo menys tres y braguer.

Si tots els ceps y tots els plantats, totes les terres y tots els climes, fossin iguals seria aixís aqueixa feina ben feta. Tal com ho tenim, no: Sarment (planta) ja que te poca força y es massa càrrega deixarlos hi tres ulls com també massa es el deixar-noshi dos; hi ha planta tan feble y malaltissa qu'en te masses fins ab ullet adormit y convé en aquestes treurelos hi un, dos y fins tres braços; segons: ¡quantas plantes moren per manca d'aqueix cuidado en el podar!

Al contrari quan se tracta de ceps de gran potencia y de més de quatre anys d'empel y també quan se tracta d'un país perjudicat per frets tardans convé deixar els ceps a tres, quatre y fins cinc nusos; en el primer cas perquè de no deixar la poda llarga les plantes sols produeixen tany y fulles y en el segon no podrán sofrir la operació del repodar tant necessaria quan el fret fa de les seves. ¡Quants ceps deixan de fruitar per no cuidarlos degudament!

(1) Vegis el nombre 39.

La poda curta també's fa precisa al trasplantar ceps ja empeltats; en aqueix cas se treuen tots els braços dels ceps deixantne un o a lo mes dos y aquets ab un sol ullet, l'adormit. Fins avui no s'atrevia a ferse la operació de trasplantar ceps ja empeltats y ara se considera'l mes bon remei pera cubrir baixes; les moltes proves fetes aseguran l'èxit. Poden trasplantarse plantes que tinguin de dos a deu anys d'empel donant més bon resultat las de dos a quatre anys. El temps més indicat per aquesta feina es el desembre.

L'adagi «Poda tarda y sembra aviat y collirás vi y blat» es tan veritat avui com dos cents anys endarrera. Aquest consell es per el fret y com avui tenim la poda llarga y repoda per salvarnos de les gelades pot podarse quan sia més oportú o sia durant l'advent de Nadal. Quan la poda's fassi seguidament de trencar els raims per aprofitar tany y pampols pera enterrar com adob, també deu ferse us de la poda llarga.

Son pocs els anys que pot el pagés excusarse de la repoda ab mes ó menys grossa escala.

ANTONI MONTAÑOLA.

Aigua picant

L'Ariet, metje de Viladrau

Don Antoni Ariet es un dels millors y més estimats col·laboradors que te L'ESTIUADA. Cada crònica seva desde Viladrau, es una nota excelsa plena de seny y de talent. Les Guillerries y Les gales del Montseny son dos espléndits articles que, sortits de la seva ploma, han ornat les planes d'aquet periodíc y en cada un d'ells hi transpuia potent y captivador, tot un caràcter, un temperament equilibrat, un cor bo y nobilíssim.

L'Ariet canta al Montseny y a les Guillerries perquè les he sent dintre seu com la mirada de la dona que s'estima, canta l'exuberant vegetació y el mormolar de l'aigua y la xiscladissa de l'auclada perquè en la seva esplendorosa sentimentalitat li produeixen l'inefable carícia d'un jorn de festa. Per aixó els seus articles son filigranes sencilles y augustes y plenes de sonoritat que fortifiquen l'esperit. Y fixeushi be, l'Ariet escriu com un inspirat, com un poeta, fa sonar les paraules com una melodia, empró dintre la música dels seus himnes hi veieu aquesta nota serena y entenimentada d'un gran esperit pràctic. No es son cascabelleig que fa bon grat a l'orella, ni la sonoritat d'una passada buida; es la prosa galant que com una torrentada us penetra y us acarona y us diu paraules al cor y al cap.

L'Ariet es metje de Viladrau, tresca pels camins tortuosos en l'exercici de la seva professió y s'embafa de tota l'espiritualitat de les montanyes, les valls y de la pau del cel asserenat. Unit ab la seva rellevant ciencia deu portarli an el malalt un gran repós y un gran consol! Dirieu qu'es un home representatiu y tot un metje, perquè es bo, es talentós y es una poderosa voluntat.

Aixís no es res d'estrany qu'estimi a Viladrau. Ell el veurá petit y humil al seu poble, empró ell hi veu un element, tota una potencia y tot adorantlo, el veu y l'observa.

L'Ariet te una llibreta de notes; cada dia n'hi ha anat apuntant, apuntant. Ja fa anys que l'Ariet observa, estudia y escriu a la llibreta. Ara aquesta ja te moltes planes. Els seus compatricis ni ho saben que la tingui y la llibreta es per ells. L'Ariet ha

travallat silenciosament, posant materials als capítols sobres Botànica, Metereologia, Costums, Historia y Malalties de Viladrau.

L'obra ja es voluminosa y podrém assaborirla aviat. Viladrau, tindrà escrita la seva Topografia Médica; els viladrenens deurán honorar sempre més al seu metje don Antón Ariet qu'els hi llegarà la més gran millora.

L'ESTIUADA que posa tot el seu ideal en les coses de la vila, en aquestes coses de la vila vol endressarli un homenatge caluros sentintse orgullosa de tenirlo com a un dels seus redactors.

JOSEPET.

Prohibició de la mendicitat

El Ministre de la Governació fa poc va dictar una Reial ordre circular als governadors quina part dispositiva diu lo següent:

1.º Que prohibeixi V. S. en sa provincia la mendicitat pública y anuncii aquest precepte per medi de grans cartells en les entrades de la capital.

2.º Que els pobres ambulants que demanin caritat pels pobles, carreteres y camins siguin detinguts adhuc per la guardia civil y reclusos en els centres benéfics corresponents.

3.º Als pobres forasters que estiguin a disposició de les autoritats, la guardia civil els portará a la seva provincia, o als pobles que ells indiquin tenirhi familia o probalitats de trobar colocació.

4.º Que prohibeixi V. S. en la capital y ordeni igualment als Alcaldes respectius que impideixin l'entrada de tota persona que vulgui demanar caritat; devent evitar en lo possible la sortida dels pobres naturals de la població sense motiu justificat.

5.º Que sigui amonestada ó corregida tota persona que tracti d'oposarse a la recollida de pobres per l'autoritat.

6.º Que sigui detingut y multat de 25 a 100 ptes. el que obligui o induxi a mendicar a un noi menor de 16 anys.

7.º Que's considerin caducades totes les autorisacions donades als pobres pera demanar la caritat pública.

9.º Que s'inviti a les personalitats filantrópiques a contribuir ab donatius mensuals qu'augmentin els migrats fondos obtinguts per les Juntas de Protecció a l'Infancia y represió de la mendicitat, essent aquestes les encarregades d'administrar y repartir les quantitats que's recaudin.

11.º Que s'ordini als Alcaldes que organisin juntas de veïns en les poblacions, les quals serán les encarregades de la clasificació, colocació y assistencia dels pobres, d'acort ab les juntas de protecció.

12.º Qu'es dictin bandos recomanant al public s'abstingui de donar almoïna pels carrers ni als que van a demanarla a casa seva, poguent castigar als qui infringeixin aquesta disposició ab multes.

Torna altra vegada á tractarse oficialmente del problema de la mendicitat y si nosaltres sapiguéssim aprofitar aquestes y altres regles que sortirien de la practica podríem dir que tindríem resolt un dels mes difícils problemes socials.

Es hora ja que ens preocupem seriament de la mendicitat y que la solució no sigui a mitges perquè a les hores seria empitjorá encara més el mal.

Xacolata = Amatller

CASA FUNDADA L' ANY 1800

¡¡Nova creació!!

Classe «Superior» a 1 peseta la lliura de 400 grams : : : : : :

» «Selecta» a 1 y 1'25 pessetes la lliura de 400 grams : : : : : :

» Coco-Ametlla (pera menjar crú) a pessetes 1'50 el paquet : : : : : :

Se ven a les cases de Ultramarins y Comsstibles

Noves classes especials

elaborades sols ab Cacao; Sucre, Canyella o Vainilla : : : : : :

: : : : : : als preus de 1'50 y 2 pessetes lliura de 400 grams.

Oficines: Carrer Manresa, 10. - Barcelona

Nosaltres tenim l'obligació de socorre al pobre, primer que tot per caritat; pro no donant cinc centims o un boci de pa al primer que passa o sols al qui te un defecte físic, o als qui son vells; doncs que aquesta almoina sols els socorreix de moment y algunes vegades serveixen per fomentar vicis y altres facilitem la vagancia dels qui podrien encara treballar. Els pobres per molts conceptes son dignes de mes alta consideració; deurien tenir tots els que ho son de veritat, assegurada una vida reposada, ab menjar, beure, alberg, assistència facultativa y demes cuidados corresponents tot ab bones condicions higièniques y sens obligacions que els puguessin molestar y per aixó en lloc se pot aplicar tan acertadament com en llur poble.

El govern deu tenir en compte que molts d'aquets pobres han sigut màquines socials y ara que son explotades no deu abandonarles, no deu llesarles com ara fa.

La societat ha de pensar que molts dels pobres son víctimes de les seves lluites y ha de tenir humanitat pels seus membres desgraciats assegurantlos el benestar material y moral, y redimirlos de la miseria y la fam; ja que tan exuberant se mostra ab la vanitat y'l luxe de coses supèrflues.

Ara no podrém dir qu'el Govern no's cuida de dictar disposicions contra la mendicitat, som nosaltres els que tindrem la culpa si no el sabem resoldre. Complexi tothom la disposició 12.ª, no donant ni un boci de pa a cap pobre, pro apuntantse tots ab una quota per petita que sigui y entregarla a la junta de veïns y si ho fem aixis tindrem arreglat aquest assumpte a Sant Hilari y encara hi sobran quartos. Els altres pobles també ho arreglarán y si n'hi ha algún que no vulgui o no pugui cuidar els seus pobres, aquest mateixos exigirán del qui sigui el ser atesos.

FERRAN CID.

El perill del cólera

Per tractarse d'un document de veritable interés públic, copiém a continuació l'informe que ha sigut endressat al Ajuntament de la nostra vila:

«Els que suscriuen Inspectors de Sanitat y de veterinaria de aquesta vila a n'aquest magnífic Ajuntament acudeixen y respectuosament exposan:

Que malgrat les inmillorables condicions climatològiques y de salubritat d'aquesta vila y tenint en compte l'importancia que té pera la propagació y difusió de la epidemia colérica el no comptar ab medis suficients pera l'extinció de qualsevol foc o element de contagi que pogués presentarse, se creuen en el deure de solicitar d'aquest Ajuntament l'adquisició del material indispensable en aquest fi y el compliment de tots els preceptes y regles higièniques encaminades a la previsió de qualsevol cas sospitós que's presentés:

1.ª Siguent l'aigua potable l'element de difusió per excelencia de l'epidemia colérica, es indispensable la vigilancia rigurosa dels dipòsits y medis de conducció.

2.ª En els rentadors públics deurá renovar l'aigua continuament y una vegada al dia en sa totalitat, quedant prohibit en absolut rentar en ells robes provinents de malalts infecciosos.

L'infracció d'aquest precepte seria prou pera tancarlos al públic y exigir als infractors la penalitat a que hi hagi lloc.

3.ª Queda terminantment prohibit utilitzar pera la beguda y us domèstic l'aigua dels pous existents en aquesta vila.

4.ª Deuen vigilarse escrupolosament les fonts d'aquesta vila a fi de que reunixin les millors condicions de salubritat.

5.ª Constituïnt les mosques un dels principals veïcòls de la infecció deu posarse especial cuidado en privar el seu contacte ab els aliments, a quin fi s'obligará als establiments que'n venguin usar mosqueters de tela metàlica, de fil o be recubrirlos ab roba neta de bugada. Se recomana també l'ús de papers viscosos que's destruirán pel foc una vegada usats.

6.ª En tots els establiments públics s'obligará a observar la més rigurosa llimpiesa en els retretes, desinfectantlos al efecte ab solucions antissèptiques (llexiu, solució de sulfat de coure, lletada de calç).

7.ª L'Ajuntament disposará d'un local (llatzaret) pera l'aïllament de qualsevol cas sospitós que's presentés.

En aquest local deurá existir un departament apropiat pera la desinfecció de robes y demés objectes que portin en sos respectius equipatges ls viatgers procedents de poblacions sospitoses.

8.ª Considerant lo ineficás, molestós y perillós qu'es sotmetre als individus en admósferes asfixiants de vapors microbicides y resultant el bany ab sabó més práctic, eficás y menys molest, aconsellém se disposi d'una banyera pera l'ús dels viatgers provinents de poblacions sospitoses a quin efecte hi haurá un quarto de bany ab tots els seus útils.

9.ª Es d'imprescindible necessitat l'adquisició d'un aparell pera bugades que serveixi pera'l rentat de totes les robes que s'hi puguin sotmetre.

10.ª Pera'l cas que's presentés quiscun foc coléric y ab el fi d'evitar la difusió per la beguda d'aigua contaminada se disposará d'un aparell destilador.

11.ª A fi de poguer portar a terme tots els serveis de desinfecció, s'organizará una brigada sanitaria municipal composta ademés dels Inspectors quan menys de dos individus a les seves ordres. Pera l'ús d'aquesta brigada se disposará de bruses de fil, guants de goma, sabons antisèptics, solucions desinfectants, pulveritzadors, aparells de desinfecció pels vapors de la formulina y demés útils pera poguer cumplir escrupolosament son comés.

12.ª Per l'autoritat municipal se recordará l'obligació prevista per l'article 124 y l'Instrucció General de Sanitat que fa referencia a la declaració de les malalties infeccioses al Inspector municipal de Sanitat, denunciant immediatament a n'aquesta quan se temi l'existència d'algún cas sospitós.

13.ª Se sotmeterán a inspecció rigurosa durant cinc dies a tots ls viatgers ab patent sanitaria y quin duplicat vagi rebent l'arcaldia.

14.ª Considerant que tot quant directa o indirectament tendeix a fomentar ls medis higiènics es garantia de la salubritat, se fá imprescindible l'observancia y cumpliment de tot lo previst en les vigents ordenances municipals que fa referencia a higiene pública.

15.ª Pera millorar les condicions higièniques y facilitar l'inspecció facultativa en el Escorxador municipal s'aconsella:

a) L'instalació d'un dipòsit ab l'aigua indispensable pera la complerta neteja del local.

b) Les parets, el sòl y clavegueres se recobrirán d'una capa o paviment impermeable que fassi impossible les filtracions dels detritus orgànics.

c) Se disposará de corals pera l'inspecció en viu del bestia destinat a la matansa; la capacitat dels mateixos estarà en proporció ab els animals destinats al sacrifici.

d) Es fá necessari disposar d'un departament pera ls examens micrográfcis, fentse indispensable l'adquisició d'un microscòp ab tots els seus accessoris.

e) Se recomana l'instalació d'un departament que permeti la ventilació y refredament ràpid dels animals sacrificats, el qual estarà recobert d'una tela metàlica ab el fi d'evitar el contacte directe ab les mosques.

Per tot aixó ls que suscriuen tenen l'honor de pregar a n'aquest Ajuntament se serveixi acordar l'adquisició del material que's detalla a fi de poguer comptar ab medis suficients pera prevenir y destruir qualsevol cas sospitós que pogués presentarse; aixis com se serveixi també acordar el compliment dels preceptes higiènics formulats.—Joan Estil-las Reixach. Ramón Bosch Xirau.

Sant Hilari Sacalm a 9 de Juny de 1912.

Notes comarcals

Santa Coloma de Farnés.—No passa res... tot resta quiet y es feina quelcom pesada pel cronista avensar noves.

Per una part el nostre volgut alcalde interpretant les ordres de la superioritat, maná

qu'es plegui el cine y per altre la flaman empresa dels autos que a satisfacció de tot el poble feien el recorregut d'aquesta a Sils, sens encomanarse a Deu ni al diable, ens han deixat, obtant per fugir a un lloc que a la vegada que hi te més fresca, segurament l'empresa hi trobará més escalf a la butxaca, aixis es, que entre una cosa y altre el poble s'ensopeix y resta gris... gris... es fan reunions per acordar... reunir-se'l dia següent y tractar de le manera com podria constituirse una empresa de capitalistes per fer construir autos... y després de molt discutir se resol... deixarho corre; se forma un clup de foot-ball, y als pochés dies les cabiles (que també 'n tenim) assaltan una casa y estripen la pilota y aixis es passa la vida'n aquest poble, fins que la gent surtin del seu ensopiment y es recordin que som al sigle xx y que es necessari fer quelcom per no apareixer un poble insípit y abandonat, cal fer foc nou y deixondirse.

Aquesta es la ressenya de aquesta setmana y serveixi com a crit de *vía a fora* ja que desde aquestes columnes estem disposats a dir grans veritats y no permetre que per culpa d'alguns la nostre ciutat siga lo que are podem dirne la ciutat den *Nyoca Viladrau*.

Corredices, corra-cuites, tráfec, esterrajament y neteja de sostres, balcons y vidres, endreça de mobles y ventilació de cambres, pera donar bona acullida a les moltes famílies que aquest istiu tindrem entre nosaltres es lo que's veu y s'arrepára cada dia en aquest poble.

Tartanes y cotxes que fan la va y vé del poble a l'estació de Balenyá pera conduir les famílies estiujeantes procedentes de Barcelona es lo que comensa a notarse ja. Bon nombre son les famílies que tenim, y totes les cases ben acondicionades son llogades per la present temporada.

L'Hotel Bofill, la Fonda Rita tenen demanada d'hostatges, de modo que promet tot d'una, ésser la present, una bona temporada.

Procurarem complaure y atalagar als nostres estimats hostes tot lo que podem y tant com sabrem, pera que l'estada en aquesta població del Montseny els hi siga d'alló més falaguera.

Els camins, passeigs y fonts están ben arreglats y l'Ajuntament, ab bon acert, fa engravar tres troços de la carretera en el paratge nomenat «soleia del Molins», coadjuvant en l'import dels gastos dos o tres individus de la colonia, desapareixent de aquesta manera tres revolts sorrenes que dificultaven un xic la marxa dels automòvils y carruatges. Ab aitals arreglos será més platxerí el camí y menys costosa la circulació per aquell lloc.

Osor.—Demá y passat demá celebra aquest poble la seva festa major anomenada petita. En l'espaiós café den Pujol hi ha contractada la cobla la «Rebrotada» d'Arbucias y pera les funcions religioses la d'Amer. També hi haurán altres festejos essent segur que com de costum la festa será molt concurreguda y animada.

Moviment d'Estiujeadors

Durant els últims dies transcorreguts desde la sortida del nombre anterior ha continuat confirmantse lo que indicavem, respecte als preparatius que com cap any se vé notant en aquest de la gran concurrencia que hi haurá a Sant Hilari.

Les demandes y anunci de pròximes arribades han sigut moltes. Donada la facilitat y comoditat ab que avui se fa'l viatge, hem tingut ocasió de saludar com poques vegades en aquesta época, cares amigues que han vingut a preparar personalment la temporada. Entre elles podem citar a don Víctor Pi y senyora (Barcelona).—Sra. de Revuelta (Habana).—D. Francisco Buxó y senyora (Barcelona).—D. Joan Parera (Barcelona).—D. Joseph Cabot y fill (Mataró).—D. Tomás Vidal.—D. Josep Autran (Barcelona).—Sr. Ojeda y senyora.—Sra. de Piera y nevoda (Barcelona).—Sr. Monset y filla (Tarrasa).—Sr. Borés y familia (La Sallera).—Sr. Mateo Figols.—Sr. Gasch y senyora (Barcelona).

Y molts més que no podem precisar, doncs, com indiquem, se tracta d'estada rápida sols al objecte de preparació.

Se troben ja entre nosaltres estiujeant D. Angel Girbal y familia (Palafrugell).—D. Josep Virgili y senyora, ab sa nevoda Srta. María.—D. Cassià Parés (Barcelona).—D. Josep M.ª Galí.—D. Julià Roca.—D.ª Angela Centeno (Barcelona).—D. Antoni Guasch y D.ª Mercé Guasch (Lleida).

—Sr. Martorell ab senyora y cunyat.—D. Josep Amat y familia.—D. Tomás Izquierdo y familia (Valencia).—D. Pere Llovera.—D. J. Feliu.—D. Tomás Barnil (Barcelona).—D.ª Carme Gelambí filla y nevoda (Tarragona).—D. Joan Llosca (Alacant).—D. Ramón Carnicer (La Riba).—D. Agustí Tormo (Madrid). D. Josep Sarrió (Barcelona).

Sian benvinguts y aghrahim la deferencia a tots quants ens han favoregut ab l'avís de l'arribada a l'Administració del periódic o a l'establiment La Modernista, Plassa Iglesia, 2.

X.

Noves

Per carta que acabém de rebre del nostre distingit coloborador, el president de l'Associació d'Historia Natural, don Llorens Tomás, el qual ens tenia promesa una visita a fi d'estudiar la geologia de St. Hilari, ens enterém que juntament ab ell vindrá el notable geólec y canonge de la Seu de Barcelona Rnt. Dr. Jaume Almera.

Fruit d'aquesta excursió d'estudi, serán uns articles que publicarà'l nostre periódic, els quals serán continuació del de la setmana passada y d'un altre que anirà divendres vinent y qu'ens veiem privats d'insertar en aquest per l'original d'actualitat.

L'ESTIUADA sent vivament aquesta visita la qual posará un document importantíssim en els arxius y en la cultura de la nostra vila.

La Festa Major.—Ha transcorregut llúida y animada com sempre y ab aixó ja está dit tot, car els festeigs han sigut els mateixos de l'any passat, de fa dos anys y de cinc enera. Concerts, balls y sardanes, veusoaquí tot.

El diumenje festivit de Sant Joan, va cantarse molt be, excelentment, la missa d'Angels, cal no mes remercar un xic més les tonalitats y en aixó estém segurs que van l'organiste y el que la dirigí Mosen Jaume Ripoll.

Els concerts dels dies 24 y 25, be, varen anar be. L'orquestra de Palafrugell es bona, fins entre els seus components s'hi nota un gust artístic ben remerable. Les variacions de flauti ab qu'ens obsequiá el dia 24 foren netes, clares y ben apreses. Empró senyors músics de Palafrugell y de Palamós no abusin dels obligats. Hi han una colecció de pessets de conjunt, fácils, alegres y bonicoies qu'els hi farien escoltar molts aplausos.

Els balls estigueren concurreguts de debó. Fin moltes persones qu'apostrofavem a Terpsicore, es varen llesar a rendirli culte; en el café de l'Unió ple fins a vessar es va fer un ball de rams pels noiets.

El Chor va fer una serenata a la casa de la Vila, escoltant molts y nodrits aplausos el voluntariosos y simpáticos coristes y especialment el seu intel·ligent director don Josep Majoral.

Y fins a la festa major del 29 d'agost.

Se va fer el dia 24 la romeria a l'hermita del bon Jesús de Praga situada a la Roca den Pla. Els actes anunciats varen celebrarse ab gran lluïment essent acompanyats per l'orquestra d'Arbucias la qual a la nit va tocar sardanes a la Plassa de l'Iglesia. La concurrencia que acudí a la romeria estigué composta dels colegis y d'altres persones d'Arbucias.

L'important colecció de postals de Sant Hilari, editada per «La Modernista» s'ha augmentat enguany ab 18 clixés més, que cridarán extraordinariament l'atenció. Tots son acertadament escullits y reuneixen la bellesa que tant ha motivat a fer de aquesta colecció la més celebrada de les editades en la nostra patria.

— Hi han dugues cases, construïdes aquest hivern al Passeig de la Font Vella per vendre ó arrendar. Consten d'un pis y baixos y tenen aigua viva.

Per informes a casa n Ramón Matamella, carrer de la Rectoria núm. 5.

Per donar cabuda a alguns articles de actualitat deixem pels vinents números la publicació dels escrits ab que la premsa rebé l'obra den Carreras y Candi «Notes Històriques de Sant Hilari Ça-Calm».

Imp. Fill: de Domingo Casanovas, Rda. S. Pau, 67, Barcelona

* HOTEL SUIS *

DE

Narcís Poudevida

Obert desde el 1.er de Juny

Situat a la

Plassa de Mn. Cinto Verdaguer

Hotel d' Espanya

DE

Miquel Martí

Confort inmillorable

Habitacions espayoses

Plassa de Mn. Verdaguer y de la Iglesia

Hotel Fauria

(Ca la Mestra)

Espayoses habitacions

Obert tot l' any

CARRER DE LA RECTORIA

HOTEL ORIENTAL DE Francisco Perich

Cuina inmillorable - Confortables habitacions
Quarto de banys

Plassa de Mossen Verdaguer

Nuclearsol

Es el millor remei pera la curació de l' anèmia, la neurastènia, la tuberculosi y totes aquelles malalties que portan com a conseqüència l' amagrimient la consumció.

Com té bon gust y es de efectes ràpids, els malalts el prenen bé y els millors metjes el receptan.

Se troba de venda an aquesta població, á la farmacia de

P. Gallardo. - Rectoría, n.º 2

“La Hispano-Hilariencia”

Servey de cotxes automòvils entre Hostalric y Sant Hilari

DE BARCELONA A SANT HILARI EN 3 HORAS Y MITJA

Noves y luxoses *carrouseries*, forma jardinera, ab confortables seients de travers. L' empresa ha adquirit un nou auto pera millor atendre al servei.

TARIFA DE PREUS

	Pessetes		Pessetes
D' Hostalric a Sant Hilari	7	D' Hostalrich a Arbucias.	3'75
De Sant Hilari a Hostalric	5'50	D' Arbucias a Hostalric	2'75
Interior anada y tornada	11	D' Arbucias a Sant Hilari	3'75
		De Sant Hilari a Arbucias	2'75

A fi de que 'l passatjer pugui fer el viatge més cómodo, desde 'l 1.er de Juliol l' Empresa tindrà establert un servei combinat amb el lleuger que surt de Barcelona a les 7'21 del matí, arribant a les 11 del mateix.

A la tarde sortida de Barcelona amb el correu, arribantse a Sant Hilari a les 6.

Hores de sortida de Sant Hilari, a les 5 del matí y a les 2 de la tarde

Despatx de billets a Barcelona: Rambla del Centre, núm. 6

MAGATZEMS EL CENTRE

de Melchor, Culi y Tarrés

5, Ronda Sant Pere, 5, (prop del Passeig de Gracia)

BARCELONA

GRANS ASSORTIMENTS DE NOVETATS EN

LLANERÍA, SEDERÍA y LLENCERÍA

especialment en catxemirs de seda, libertys, estampats de seda y cotó,

gran varietat de géneros blancs a preus de fàbrica y tota mena de fantasies pera la temporada.

No patireu dels ronyons,
del fetge, ni pahidó;
viureu sempre sans y bons
si en totes les ocasions,
y al menjar feu us diari
de l' aigua de Sant Hilari.

Dipositaris a Barcelona:

IGLESIAS Y BARTOMEUS

ASSALT, 41

y al detall en totes les farmacies y tendes d' aigues minerals.